

Høringsuttalelse fra Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi)

Høring fra BLD – NOU 2009:22 Det du gjør, gjør det helt – Innstilling fra utvalg for bedre samordning av tjenester for utsatte barn og unge

Innledning

Utvalgets ble gitt et bredt mandat. Gjennom utredningen skulle det foretas en vurdering av mulighetene for et mer systematisk og forpliktende samarbeid mellom statlige og kommunale tjenester som gir hjelp til utsatte barn og unge og deres familier. Følgende prinsipp fra regjeringens strategi for fornying av offentlig sektor skulle legges til grunn: "Betre organisatorisk samordning skal sikre at dei som treng eit meir omfattande og samansett velferdstilbod, får ein enklare kvardag".

De kommunale og statlige tjenestene som er relevante her, omfatter hovedsakelig barnevern, skole, barnehage, helsetjenester (fastlege, helsestasjon, skolehelsetjeneste, psykisk helsevern for barn og unge, tverrfaglig spesialisert rusbehandling), Pedagogisk Psykologisk tjeneste, Psykologisk tjeneste, justissektoren og Arbeids- og velferdsetaten. Departementet viser til målet om tidlig innsats overfor utsatte barn og familier, og at barn og unge skal få helhetlig og koordinert hjelp til rett tid. Videre understrekes det at tiltak bør ligge på et lavest mulig nivå.

Følgende temaområder ble spesielt nevnt i mandatet:

- Gjennomgå dagens muligheter for og krav til samarbeid og samordning både mellom kommunale tjenester og mellom kommunale og statlige tjenester.
- Vurdere hvordan tjenestene kan organiseres på en måte som gjør at barn og foreldre opplever at det er "en dør inn" når de trenger hjelp fra flere tjenester, herunder vurdere strukturer utover dagens organisering.
- Vurdere hvordan plikten til samarbeid kan nedfelles i lovverket og hvordan de ulike lovene må harmoniseres på dette området.
- Gjennomgå dagens lov- og regelverk på området, herunder spørsmålet om hvordan taushetsplikten praktiseres.
- Gjennomgå rutiner og eventuelle økonomiske hindringer for samarbeid.
- Vurdere økonomiske og administrative konsekvenser for utvalgets tilrådninger

Difi/FOR har synspunkter på to av de forslagene som utvalget fremmer:

- Forslaget om at kommunene gis ansvar for en generell kartlegging i form av en sjekklister for å identifisere barn og familier med risikofaktorer
- Forslaget om at barnevernloven endres slik at den blir å forstå som en rettighetslov sett fra barnets ståsted

Forslaget om at kommunene gis ansvar for en generell kartlegging i form av en sjekklister for å identifisere barn og familier med risikofaktorer

Difi stiller seg tvilende til dette forslaget. Vi antar at en kartlegging av alle barns sosiale, emosjonelle og adferdsmessige utvikling på ulike alderstrinn (1-, 3-, 7- og 12-års alder) vil være betydelig mer ressurskrevende enn det gjøres rede for utredningen. Det er vanskelig å tenke seg at det kan utvikles

et faglig forsvarlig og treffsikkert måleverktøy som kan benyttes av personale som ikke har fått inngående opplæring i bruken av det. Det kan høres greit ut å administrere en "sjekkliste", men all erfaring tilsier at et slikt verktøy ikke er nøytralt, og at det vil være fare for mye feilregistrering dersom det ikke administreres av personale med høy faglig kompetanse. En annen motforestilling vil være at ikke alle familier (og barn) vil synes det er greit å bli kartlagt på denne måten når begrunnelsen er forebygging på samfunnsnivå. Spørsmål om hvilken reservasjonsrett familier og barn skal ha i forhold til et slikt tiltak, er ikke tatt opp. Vi mener at forslaget er for dårlig utredet, og at det i en slik utredning burde avklares om barnehager, skoler, barneverntjenesten og helse- og sosialtjenesten vil ha kapasitet til å følge opp alle risikotilfelle som blir avdekket.

Barnevernloven som rettighetslov

Som utvalget påpeker er dette et forslag som også tidligere har vært fremmet, og som har blitt avvist både ut fra faglige og økonomiske betraktninger. Slik Difi ser det, er det viktigste argumentet som fremføres i denne sammenhengen at rettighetstenkningen har blitt vanlig innenfor en rekke sektorer i løpet av de siste tiårene. Det har blitt flere rettighetsbestemmelser i lovverket som for eksempel rett til undervisning, rett til nødvendig helsehjelp og rett til sosiale tjenester. Både opplæringsloven, kommunehelseloven og sosialtjenesteloven er eksempler på rettighetslover som berører kommunene. Fra et samhandlingsperspektiv vil det kunne ha en viss betydning at barnevernloven fremstår som en rettighetslov i og med at andre tjeneste rettet mot barn og unge er formulert som rettigheter. Erfaringer fra andre områder tilsier imidlertid at en slik reform ikke vil løse de virkelig vanskelige spørsmålene i grenesflatene mellom barneverntjenesten og andre tjenester, bl.a. knyttet til forvaltningsmessige og finansielle ulikheter mellom barneverntjenesten og spesialisthelsetjenesten, faglige uenigheter og kompetansestrid.